Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
4024 Debrecen, Sumen u. 2. Telefon: (52) 529-920 Fax: (52) 529-940
Levelezési cím: 4002 Debrecen, Pf. 216 E-mail: hnp@hnp.hu
Adószám: 15323871-2-09 Bank: 10034002-01743654-00000000

Kérjük, válaszában hivatkozzon iktatószámunkra!

[redacted] **Úr**
főigazgató

Országos Vízügyi Főigazgatóság

Budapest
Márvány utca 1/D.
1012

vgt3i@vizeink.hu
akk@vizugy.hu

Ikt.sz.: 2807-2/2021
Ea.: [redacted]
Ügyintézés módja: elektronikus úton (vizeink.hu) + e-mail
Melléklet: -
Hiv. sz.: -
Irányítás: -
Tárgy: VGT3 és ÁKKKT2 véleményezés

Tisztelt Főigazgató Úr!

A III. átdolgozott Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT3) és a II. átdolgozott Árvízi Kockázatkezelési Terv (ÁKKT2) vitaanyagaival kapcsolatban, mint természetvédelmi kezelő az alábbi **véleményt** adjuk.

Az elérhető véleményezési dokumentációkról általánosságban elmondhatjuk, hogy a természetvédelmi vonatkozású megállapításaik általában helyesek. Az azonban hiányosságként mindenképpen felróható, hogy általános szemléletmódjában (még mindig) nem eléggé integrált és holisztikus. Az egyes problémák, problémakörök megoldási javaslatai továbbra is egymástól függetlenül jelennek meg és nem komplex módon. Véleményünk szerint még mindig sokkal hangsúlyosabban kéne megjelennie a mentett oldali szabályozott vízkivezetéssel és a természetes tározási kapacitás kihasználásával történő részleges ártér-revitalizáció koncepciója, mint a legtöbb jelenleg jelentkező vízgazdálkodási problémára lehetséges megoldás. A vízgazdálkodási problémákat (legyenek azok „káros" víztöbblettel vagy vízhiánnyal kapcsolatos) nem lehet csak magukra a vízterekre, a folyókra és (árvízvédelmi töltéseken belüli) hullámtereikre korlátozni, és ugyancsak tévút a csak „műszaki" szemléletű megoldáskeresés.

Sajnálatos módon meg kell jegyeznünk, hogy több esetben történik utalás arra, hogy a természeti értékek védelme érdekében kijelölt területek vagy alkalmazott korlátozások káros hatással vannak a hatékony vízgazdálkodásra. Véleményünk szerint, ha a legtöbb esetben a fenti, integrált szemléletű megoldáskeresés és az így megtervezett beavatkozás történne, akkor kiderülne, hogy a vízgazdálkodás és a természeti értékek védelme érdekében szükséges tevékenységek összehangolhatóak, sőt az alkalmazott megoldások több érdekelt számára hoznak pozitív változást.

Fentiekre talán jó példa, hogy akár a Víz Keretirányelv (VKI) előírásai alóli mentesség kérése is szükségtelenné válhat, ha az általában tavasszal jelentkező „belvízkár" problémakörét nem lokálisan és csak magára a „káros" víztöbbletre fókuszáljuk, hanem táji szinten, komplexen próbáljuk meg kezelni és így az általában nyáron jelentkező vízhiány, aszály hatása is mérsékelhető vagy akár megszüntethető, miközben a táj és az élővilág is profitál. A példából is

jól látszik, hogy a szabályozott többlet víz kivezetések és tározások jelentősége óriási, bár a dokumentumban ez nem jelenik meg kellő hangsúllyal.

Véleményünk szerint az egyes problémakörök megoldásainak priorizálása mind az intézkedések, mind a területeket illetően felülvizsgálandó, átgondolandó, és szintén sokkal inkább a komplex megoldáskeresés irányában mozdítandó el (például a már említett részleges ártér-revitalizáció irányába).

Ezen a ponton kell megemlítenünk, hogy a fentebb részletezett, és általunk hiányolt, komplex szemléletmód a VGT3 vitaanyagban sokkal inkább megjelenik (kivéve a kapcsolt aszálykockázat elemző dokumentáció, ami lényegében teljes egészében nélkülözi azt), mint a ÁKKT2 vitaanyagban. Véleményünk szerint szükséges lenne a szemléletmódot a két dokumentumban egységesíteni, a célkitűzéseket és intézkedéseket összehangolni, és természetesen az integrált szemléletmód irányába változtatni. Véleményünk jelen állapotában az ÁKKT2 dokumentum nem feleltethető meg a VGT3-ban foglalt elvárásoknak és célkitűzéseknek.

A VGT3 vitaanyaggal kapcsolatos egyéb észrevételek:

- több helyen megjelenik, hogy az élővilág a megváltozott körülményekhez, legyen az morfológiai, minőségbeli, mennyiségbeli, gyorsan alkalmazkodik (pl. 183. oldal). Ez természetes általánosságban igaz lehet, azonban az élővilág ezen alkalmazkodása során számos természeti érték tulajdonképpen elvész lokálisan vagy akár regionális, táji szinten is. Ezért a megoldáskeresés és az intézkedések meghatározása során minden esetben szükséges egy élővilágvédelmi szempontú értékelés is;
- üdvözlendő, hogy nagyobb hangsúlyt kapott a vízgazdálkodási célból történő vízvisszatartás (pl. 513.oldal);
- az illegális vízkivételek véleményünk szerint sokkalta nagyobb problémát jelentenek, mint ahogy az a dokumentumban megjelenik (200. oldal). Lényegében a vízkivétel szempontú értékelésből az engedély nélkül végzett tevékenységek kimaradtak;
- egyik intézkedési javaslat-csomag között sem jelenik meg a „természetes állapot visszaállítása", mint megoldás. Ez különösen annak vonatkozásában jelentős hiány például, hogy az Európai Unió 2030 Biodiverzitás Stratégiájának egyik legfontosabb célkitűzése, többek között, 25 000 kilométer szabadfolyású folyó helyreállítása;
- üdvözlendő, hogy a dokumentumban megjelennek olyan intézkedések is, mint például nyílt ártér kialakítása és bővítése, az ártér és a hullámtér vízellátottságának javítása, mederrehabilitáció, part menti növényzet rehabilitációja stb. (503. oldaltól);
- hiányoljuk az inváziós élőlények okozta problémák, valamint a javasolt intézkedések ezen fajok által okozott közvetett hatásainak szélesebb körű kifejtését;
- az aszálykockázat elemző dokumentáció csak az aszályra, a vízhiányra koncentrál, egyáltalán nem komplex szemléletmóddal közelíti meg a problémát és a lehetséges megoldásokat.

Az ÁKKT2 vitaanyaggal kapcsolatos egyéb észrevételek:

- alapvetően téves irányvonalnak tartjuk (42., 43, 44., 45. oldalak), hogy az árvízzel és a belvízzel, mint „káros többletvízzel" szemben a védekezés az egyetlen megoldás, hiszen a belvíz és tulajdonképpen az árvíz is lényegében egy természeti tényezők által

befolyásolt adottság, amelyhez alkalmazkodni szükséges annak érdekében, hogy fennmaradhasson a természeti rendszerek működése;

- szintén fontos, hogy az árvíz és a belvíz fogalom és intézkedés rendszerét mindenképpen szükséges nagyon pontosan szétválasztani;
- hosszútávon javasoljuk kivezetni a vízgazdálkodási (és egyéb) terminológiából a „káros többletvíz" szóhasználatot. Véleményünk szerint a tájban minden víznek helye van;
- üdvözlendő, hogy a dokumentum foglalkozik a „Teret a folyónak!" koncepcióval (pl. 7., 9., 10 és 12. oldalak), bár véleményünk szerint ezt sokkal hangsúlyosabban szükséges megtenni;
- az árvízkezelés fókuszában még mindig a műszaki megoldások (7. oldal), elsősorban a töltésmagasítások állnak. Bár történik utalás, hogy egyes esetekben a részleges vízkivezetések is megfelelő intézkedések lehetnek, a komplex ártér-revitalizáció nem jelenik meg, mint lehetőség. Véleményünk szerint a komplex ártér-rehabilitációs lehetőség vizsgálatával a dokumentumot szükséges kiegészíteni, amelyre ráadásul a dokumentumban foglaltak szerint is az elvi (és jogi) lehetőség is fenn áll (11. és 14. oldalak)
- szükségesnek tartjuk, hogy említésre kerüljön, hogy a támogatás-függő területhasználat és a jelenlegi szintén támogatás-függő mezőgazdaság átalakítása nélkülözhetetlen a komplex megoldáskeresés során;
- ebben az esetben is fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a szektorális és adott problémakörre fókuszáló megoldáskeresés helyett integrált szemléletű intézkedések megvalósításával a problémákra komplexen, hosszú távon (elvi szinten tulajdonképpen) az összes érdekelt számára kielégítő megoldások születhetnek, amelyek közül kiemelendő, mint a lehetőség a már említett komplex ártér-revitalizáció;
- fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a fentebb említett és az anyagban is részben megjelenő komplex megközelítés szempontjából értelmezhetetlen az „ökológiai kockázat". Véleményünk szerint többletvíznek a tájban helye van, az természeti (ökológiai) szempontból nem, vagy alig lehet káros. Az ökológiai kockázatértékeléssel kapcsolatos fogalomrendszer és teljes koncepció átgondolását és átalakítását javasoljuk;
- a fentiek vonatkozásában egyértelmű, hogy az ökológiai szempontú kategorizálás csoportjai (40. és 41. oldal) teljesen tévesen meghatározottak és természetvédelmi kezelőként értelmezhetetlenek. Ezek átdolgozása mindenképpen szükséges;
- szintén a fentiekből egyértelmű, hogy a kapcsolódó térképek sem értelmezhetőek helyesen, ezek átdolgozását javasoljuk.

Debrecen, 2021. július 1.

Tisztelettel:

[redacted]

igazgató

Nemzeti Park Igazgatóság DEBRECEN 14.